

Nr 17

Utlåtande i anledning av dels motioner om ett bättre djurskydd, dels motion om överflyttande på polismyndighet av tillsynen över djurskyddet.

Tredje lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta och till lagutskott hänvisade motioner, nr 19 i första kammaren av herr Sörenson och herr Peterson, Eric, och nr 23 i andra kammaren av herrar Sjöholm och Werner.

I motionerna, som är likalydande, hemställes

»att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära utredning för tillskapandet av ett bättre djurskydd med särskild prövning av frågan om inrättande av en djurens ombudsman».

Utskottet har vidare behandlat en inom riksdagens andra kammare väckt motion, nr 266, av herr Werner m. fl., i vilken hemställes

»att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådan ändring i lag om djurskydd av den 19 maj 1944 att tillsynsuppgiften kommer att åvila statspolisen».

Gällande bestämmelser m. m.

Före tillkomsten av lagen den 19 maj 1944 (nr 219) om djurskydd (*djurskyddslagen*) fanns i vår lagstiftning ingen annan allmän reglering av djurskyddsfrågorna än bestämmelsen i strafflagen om brottet djurplågeri. När strafflagen den 1 januari 1965 ersattes med brottsbalken, överfördes bestämmelsen i sak oförändrad till 16 kap. 13 § brottsbalken. Enligt detta lagrum dömdes för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år, om någon genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes utsatte djur för otillbörligt lidande. Stadgandet har skärpts genom lagändring, som trätt i kraft den 1 juli 1966. Numera skall sålunda dömas för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år, om någon genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt otillbörligen utsätter djur för lidande. Straffbestämmelsen om djurplågeri är alltjämt grundläggande för den rättsliga regleringen av djurskyddet.

Djurskyddslagen trädde i kraft den 1 januari 1945. Vissa ändringar av och tillägg till de ursprungliga bestämmelserna i lagen har genomförts 1946, 1958, 1965 och 1968. I 1 § sägs att lagen avser vård och behandling av husdjur och av andra djur som hålls i fångenskap. 2—6 §§ innehåller vissa allmänna regler om behandlingen av djur. I dessa ställs bl. a. upp vissa krav

på djurens förvaringsrum. Vidare sägs att djur skall förses med erforderligt foder och vatten samt skyddas mot överansträngning och annat lidande. Djur får inte hållas bundet eller tjudrat på ett för djuret plågsamt sätt eller så att det inte kan få behövlig vila. S. k. hållning och klubbning vid betesgång får inte heller förekomma. Har djur blivit sjukt eller skadat, skall det utan dröjsmål tas om hand för behövlig vård, om inte sjukdomen eller skadan är så svårartad att djuret bör dödas. Vissa föreskrifter ges också om transport av djur.

Enligt 8 § får djur inte övas för eller användas vid filminspelning, offentlig föreställning eller annan förevisning på sådant sätt att det utsätts för ångest eller annat lidande.

Kennelrörelse och hundpensionat får enligt 8 a § inte drivas yrkesmässigt eller annars i större omfattning utan tillstånd av hälsovårdsnämnden. I 8 b § ges bestämmelser om löplina m. m. för bandhund.

I 9—11 §§ behandlas särskilda åtgärder med djur, såsom kastrering och kupering. Sådana åtgärder skall, i den utsträckning som de över huvud taget får vidtas, i allmänhet utföras av veterinär.

Bestämmelser om användning av djur för vetenskapligt ändamål m. m. ges i 12 och 13 §§. I den mån Kungl. Maj:t inte har medgett undantag för särskild institution eller inrättning, krävs tillstånd av veterinärstyrelsen för användning som medför lidande för djuret.

Överträdelse av bestämmelserna i 8 a § och 9—12 §§ straffas enligt 21 § med dagsböter. Innebär överträdelsen djurplågeri, döms gärningsmannen till straff enligt 16 kap. 13 § brottsbalken. I sådant fall utesluts tillämpning av djurskyddslagens straffbestämmelser.

De allmänna bestämmelserna i 2—6 §§ och 8 b § är inte straffsanktionerade i djurskyddslagen. Innebär ett åsidosättande av bestämmelserna att djur otillbörligen utsätts för lidande, tillämpas emellertid brottsbalksbestämmelsen också i ett sådant fall. I övrigt litar djurskyddslagen till ett administrativt övervakningssystem som har utformats med riktpunkten att det skall tillses att de allmänna bestämmelserna efterlevs. De viktigaste bestämmelserna härom finns i 14 och 15 §§. Enligt 14 § 1 mom., vilket fick sin nuvarande utformning genom 1958 års lagändring, som trädde i kraft den 1 januari 1959, gäller som huvudprincip att det är hälsovårdsnämnden i orten som har att öva tillsyn över djurens vård och behandling. Medan hälsovårdsnämnden tidigare bara hade befogenhet men icke skyldighet att utse tillsyningsman, är det numera ålagt nämnden som en plikt att utse en eller vid behov flera tillsyningsmän. Och medan tidigare helt allmänt stadgades, att nämnden hade att i samverkan med läns- och distrikts- eller stadsveterinären öva tillsyn, är det numera föreskrivet, att länsveterinären och distrikts- eller stadsveterinären medverkar vid tillsynen enligt vad därom närmare föreskrivs. Vidare är det ålagt länsstyrelsen att med biträde av länsveterinären vaka över att hälsovårdsnämnder och tillsyningsmän samt

distrikts- och stadsveterinärer fullgör sina åligganden. Högsta tillsynen tillkommer veterinärstyrelsen, som har att meddela råd och anvisningar till ledning för övriga tillsynsorgan.

Åsidosätter någon vad som föreskrivs i 2—6 §§ eller 8 b §, kan hälsovårdsnämnden, i den mån inte särskilda bestämmelser gäller, enligt 14 § 2 mom. meddela föreskrift om vad han har att iaktta enligt dessa paragrafer. Nämnden får i sådant fall också förelägga vite. Underlåter någon att vidta föreskriven åtgärd, har nämnden rätt att verkställa åtgärden på den försumliges bekostnad. Samma befogenheter tillkommer länsstyrelsen. Hälsovårdsnämnds beslut enligt 14 § 2 mom. kan överklagas hos länsstyrelsen. Talan mot länsstyrelsens beslut i ärende enligt djurskyddslagen prövas av regeringsrätten.

I 14 § 3 mom. ges vissa bestämmelser om hälsovårdsnämnds handläggning av djurskyddsärende.

Enligt lag den 13 december 1968 om ändring i djurskyddslagen har från och med den 1 januari 1969 fogats ett nytt moment, 4 mom., till 14 §. I detta moment stadgas att om någon underlåter att efterkomma av hälsovårdsnämnd eller länsstyrelse meddelad föreskrift, som avses i 2 mom. och som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, eller om i annat fall föreligger missförhållande av allvarlig natur i fråga om djurs vård eller behandling, länsstyrelsen äger meddela den försumlige förbud att handha djur eller visst slag av djur. Är den försumlige ägare av djuret eller djuren, äger länsstyrelsen dessutom meddela honom åläggande att avhända sig djuret eller djuren och förbud att anskaffa djur eller visst slag av djur. Förbud skall avse viss tid eller gälla tills vidare. Länsstyrelsens beslut skall lända till omedelbar efterrättelse, om ej annorlunda förordnas. I 14 § 2 mom. har vidare tillagts en bestämmelse om att hälsovårdsnämnden, därest sådana omständigheter föreligger att förbud enligt 4 mom. andra stycket kan komma i fråga, skall göra anmälan därom till länsstyrelsen.

Enligt 15 § är den som har djur i sin vård skyldig att låta bl. a. hälsovårdsnämnden, tillsyningsman, läns-, distrikts- eller stadsveterinär besiktiga djuret samt stall eller annat förvaringsrum, födoämnen, redskap och persedlar som är avsedda för djuret. Vid behov kan polismyndigheten meddela handräckning för att få till stånd sådan besiktning.

Vad i 14 och 15 §§ stadgas gäller enligt 16 § inte djur som används inom försvarsväsendet.

Enligt 17 §, vilken också erhållit ändrad lydelse genom 1968 års lagändring, gäller att, om djur är utsatt för djurplågeri och rättelse ej sker på tillsägelse av polismyndigheten, hälsovårdsnämnden eller länsstyrelsen, länsstyrelsen äger förordna att djuret skall omhändertagas genom polismyndighetens försorg. Länsstyrelsen må även förordna om sådant omhändertagande, om djurägare ej iakttar åläggande att avhända sig djur eller förbud att anskaffa djur. Polismyndigheten har att efter värdering låta sälja eller döda

djur som omhändertagits. I förstnämnda fall må polismyndigheten i stället föranstalta om vård av djuret tills vidare. Sedan djur omhändertagits må ägaren enligt 18 § ej förfoga över det utan tillstånd av polismyndigheten. Kungl. Maj:t har i kungörelse den 13 december 1968 (nr 736) om omhändertagande av djur m. m. meddelat närmare bestämmelser angående förfarandet när djur omhändertas. I 19 § ges bestämmelser om kostnad som föranleds av omhändertagande enligt 17 §.

Påträffas djur så svårt sjukt eller skadat att det uppenbarligen bör dödas omedelbart, får enligt 20 § veterinär eller polisman genast föranstalta där-om. I synnerligen trängande fall har också envar annan sådan rätt. Ägarens eller innehavarens mening bör inhämtas i förväg. Den som låter döda djur med stöd av denna bestämmelse är skyldig att efteråt underrätta ägaren eller innehavaren. Kan det ej ske, skall i stället polismyndigheten underrättas.

Den som överträder förbud att handha djur som meddelats enligt 14 § 4 mom. eller åsidosätter skyldighet enligt 15 § att låta hälsovårdsnämnd eller annan besiktiga djur, förvaringsrum o. d. eller som underlåter att lämna underrättelse enligt 20 § om att djur har dödats, döms enligt 21 § till dagsböter. Dömes djurägare för överträdande av förbud att handhava djur, skall vid straffets bestämmande hänsyn tagas till den förlust djurägaren lidit genom att hans djur omhändertagits.

Redan före djurskyddslagen tillkom *lagen den 4 juni 1937 (nr 313) angående slakt av husdjur*, som trätt i kraft den 1 juli 1938. Även denna lag har djurskyddscharaktär. I 7 § djurskyddslagen hänvisas till slaktlagen.

Djurskyddslagen kompletteras i övrigt av särskilda föreskrifter som utfärdats på grund av bemyndigande i lagen. Genom kungörelsen den 15 december 1944 (nr 781) angående transport av vissa levande djur med motorfordon m. m. (*transportkungörelsen*), har Kungl. Maj:t sålunda meddelat föreskrifter om beskaftenhet och utrustning av motorfordon eller släpfordon som används för djurtransport, om lastning av djur, om djurs vård under transport m. m. Åsidosättande av dessa föreskrifter straffas med dagsböter. Den i 14 § djurskyddslagen föreskrivna tillsynen avser även efterlevnaden av transportkungörelsen och andra med stöd av lagen utfärdade specialförfattningar.

Med stöd av bemyndigande i 8 § djurskyddslagen har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelsen den 6 november 1959 (nr 486) om offentlig förevisning av djur (*förevisningskungörelsen*), som trätt i kraft den 1 januari 1960. All offentlig förevisning av djur, vare sig den äger rum i zoologisk trädgård, djurpark, cirkus eller varieté, i föreläsnings-, utställnings- eller affärslokal, på tävlingsbana eller annorstädes, skall enligt 1 § kungörelsen stå under särskilt överinseende av veterinärstyrelsen i samverkan med övriga i djurskyddslagen nämnda tillsynsmyndigheter.

Även häst- och ryttartävlingar är således underkastade bestämmelserna

i förevisningskungörelsen. Kungörelsen ändrades med verkan från den 1 januari 1967 i syfte att öka skyddet mot djurplågeri vid offentliga tävlingar med djur. Vad som gäller om förevisning gäller också sådan övning med djur som utgör förberedelse till förevisning. Veterinärstyrelsen skall enligt 2 § i erforderlig utsträckning genom inspektioner låta undersöka hur djuren handhas. Beträffande besiktning av djuren gäller enligt 3 § första stycket att behörighet härtill tillkommer — utöver vad som följer av 15 § djurskyddslagen — också tillstådesvarande polisman. För att i särskilt fall kunna bedöma hur djur behandlas vid förevisning eller övning äger enligt 3 § andra stycket läns-, distrikts- eller stadsveterinär eller den som för ändamålet utsetts av veterinärstyrelsen påkalla demonstration av tillvägagångssättet och närvara vid sådan demonstration. Om veterinärstyrelsen finner att djur handhas i strid med gällande djurskyddsbestämmelser, äger den enligt 4 § förbjuda att djuret förevisas offentligt eller används vid övning. Innan offentlig tävling med djur äger rum på tävlingsbana, skall banan enligt 4 a § — tillagd med verkan från år 1967 — besiktigas av veterinär som förordnats av veterinärstyrelsen. Sådan veterinär skall närvara vid tävlingen. Om djur utsättes eller befaras kunna bli utsatt för djurplågeri, äger veterinären med omedelbar verkan helt eller delvis förbjuda att tävlingen hålles eller fortsättes eller att visst eller vissa djur deltagar däri. Det ankommer enligt 11 § på polismyndighet att inställa förevisning eller övning som blivit förbjuden av styrelsen.

I överensstämmelse med den nya bestämmelsen i 4 a § har veterinärstyrelsen förordnat banveterinär och ställföreträdare för dessa vid landets tävlingsbanor för trav- och galoppsport. Banveterinär för andra hästsporttävlingar förordnas i varje särskilt fall innan tävling äger rum.

Här må också nämnas att hästsportens olika organisationer utfärdat *reglementen* för olika tävlingsformer, vilka även innehåller bestämmelser om användande av spö. I tredje lagutskottets utlåtande 1968:22 finns en sammanställning av bestämmelserna i reglemente för offentliga travtävlingar, fastställt av Svenska travsportens centralförbund.

På grund av bemyndigande i 12 § djurskyddslagen har Kungl. Maj:t utfärdat *kungörelsen den 17 november 1944 (nr 771) med vissa bestämmelser om användning av djur för vetenskapligt ändamål m. m.* Kungörelsen har ändrats med verkan från den 1 januari 1967. I bestämmelserna stadgas bland annat att åtgärd, som är förenad med operativt ingrepp av någon betydelse, inte må företagas å varmlodigt djur i undervisningssyfte, där ändamålet kan uppnås på annan väg. Innan operativt ingrepp av någon betydelse företages å varmlodigt djur, skall djuret såvitt möjligt bedövas så att det inte känner smärtan. Om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med ingreppet, må dock detta göras med ofullständig bedövning eller utan bedövning. Enligt en ny bestämmelse skall i sådant fall, om det kan ske, smärtstillande eller lugnande medel användas för att begränsa djurets lidande.

Den som vidtager åtgärd som avses i 12 § djurskyddslagen med apor, hundar, katter, hästar eller klövbärande djur skall föra särskild journal dels över inköp av djuren (inköpsjournal), dels över åtgärderna (försöksjournal). Också bestämmelsen om försöksjournal är ny. I försöksjournalen skall för varje försök antecknas bland annat ändamålet med försöket, försöksåtgärds beskaffenhet, art och omfattning av bedövning eller, om bedövning ej använts, anledningen härtill och vad som i sådant fall gjorts för att lindra försöksdjurets lidande, dagen för försökets avslutning samt åtgärd med djuret efter avslutat försök. Senast den 1 februari varje år skall journalerna för det föregående kalenderåret sändas till hälsovårdsnämnden för granskning. I kungörelsen medges enligt 12 § djurskyddslagen undantag för vissa institutioner och inrättningar i fråga om bestämmelsen att veterinärstyrelsens tillstånd krävs för användning av djur som innebär lidande för detta. Ifrågasvarande institutioner m. m. har dock att iakttaga hl. a. ovan angivna bestämmelser.

Såsom framgår av vad tidigare nämnts omfattar djurskyddslagens tillsynsbestämmelser även användningen av djur för vetenskapliga och därmed jämställda ändamål.

I *jaktstadgan den 3 juni 1938* ges bestämmelser om bland annat jaktutövning och skydd av de vilda djuren. Stadgan har med verkan från och med den 1 januari 1968 ändrats i betydande omfattning. Numera är enligt 1 § alla vilda däggdjur och fåglar fridlysta i princip och jakt tillåten endast under bestämda jakttider. I 3 § stadgas att jakt ej får bedrivas så att villebrådet onödigtvis tillfogas lidande. Har villebråd skadats, skall den jagande utan dröjsmål vidta erforderliga åtgärder för att uppspara och avliva djuret. För att förebygga onödigt lidande finns ingående bestämmelser om de jaktvapen och jaktmedel som får användas (4—11 §§). Enligt 4 § får jakt numera i princip endast bedrivas med skjutvapen. Undantag från regeln meddelas i 5 och 6 §§. Skärpta regler gäller om nattjakt, om jakt med hund och om jakt från motorfordon. I 28—33 §§ finns bestämmelser om straff för den som bryter mot föreskrifter i stadgan. Underlaget till genomförda förändringar i stadgan har varit *1949 års jaktutrednings* slutbetänkande »Jaktstadgan m. m.» (SOU 1966: 46).

Motionerna

I: 19 och II: 23

I motionerna framhålles inledningsvis att kultursamhällets utvecklingsgrad i icke ringa mån kan utläsas ur dess attityd mot djuren. Enligt motionärerna ligger vårt land utan tvivel på en rätt hög nivå, vilket emellertid inte hindrar att svåra brister i ansvaret för djuren och omsorgen om dem förefinns i en mängd skilda hänseenden. En översyn över hela detta vidsträckta område synes motionärerna vara motiverad. Motionärerna anser

vidare att översynen också bör innefatta en omprövning av huruvida vissa traditionellt betingade mänskliga beteenden är förenliga med en human och modern syn på relationerna till djuren.

Vi tolererar enligt motionärerna åtskilligt av djurplågeri i dagens samhälle. Sålunda är, fortsätter motionärerna, bandhundseländet alltså icke avskaffat, och de moderna hönserierna, där djuren är instängda i minimala ståltrådsburar och aldrig beredes någon möjlighet att leva enligt sin natur, innebär utan tvivel ett kvalificerat djurplågeri. De moderna svinfabrikerna tillhör enligt motionärerna samma kategori. Vanvård av hästar och kor kommer icke sällan till allmän kännedom. De så populära trav- eller galopptävlingarna inrymmer sannolikt moment som inte kan sorteras in under den garanti mot lidande och plågor som borde vara en given förutsättning för sådana tävlingars sanktioner. De medicinska djurförsöken lämnar enligt motionärerna en del övrigt att önska; endast strikt nödvändiga försök bör få utföras och som oefftergivligt villkor bör gälla att alla ansträngningar sätts in för att göra experimenten med djur så få som möjligt och så smärtfria som möjligt.

Motionärerna anser vidare att vi nu borde ha nått ett kulturstadium då nöjesjakten, dödandet för nöjes skull, verkligen ställes under omprövning, och motionärerna ställer frågan om denna primitiva relik är förenlig med ett kultursamhälles ambitioner och principer. En kommande utredning bör enligt motionärerna överväga huruvida det icke kunde vara ändamålsenligt att inrätta någon form av överorgan för allt djurskydd omfattande sålunda både tama och vilda djur. En djurens ombudsman har förts på tal. Tanken synes motionärerna kunna innehålla åtskilligt av värde.

II: 266

Motionärerna erinrar om att det enligt djurskyddslagen åligger hälsovårdsnämnden att öva tillsyn över djurens vård och behandling samt att för sådant ändamål utse en eller vid behov flera tillsynsmän. Motionärerna anför att det är att märka att detta tillsynsuppdrag jämväl gäller den vetenskapliga forskningsverksamhet varvid djur kommer till användning.

Motionärerna framhåller att tillsynsuppdraget är synnerligen grannlaga och att det av skilda anledningar kan vara svårt att fullgöra. Att med tillbörlig auktoritet och myndighet ingripa mot misskötsamma djurägare är uppenbarligen en komplicerad uppgift. Även om tillsynsmannen kommer på hälsovårdsnämndens uppdrag, saknar han dock enligt motionärerna den psykologiska prestige som en tjänsteställning eller ett ämbete förläner. De anser det också vara uppenbart att tillsynsmannens uppgift kan bli särskilt besvärande i smärre kommuner med nära kontakt mellan människorna. Det måste i varje fall vara mycket svårt att fria sig från de bindningar som i dylika sammanhang omedvetet gör sig gällande.

Motionärerna framhåller svårigheten att kontrollera efterlevnaden av den lagstiftning som gäller omsorgen om djur. Djuren har som bekant inga egna ombudsmän, ingen demonstrationsrätt och bevisligen ingen talan. Motionärerna finner det därför särskilt angeläget att inte bara göra en skyddande lagtext utan också vidtaga åtgärder så att lagen efterlevs. Det synes dem naturligt att polisen, som har att beivra brott mot djurskyddslagen, också innehar uppgiften att utöva tillsynen. Polisen åtnjuter i kraft av sitt ämbete den respekt och tilltro, som hithörande uppgifter fordrar, framhåller motionärerna avslutningsvis.

Djurskyddsutredningens betänkanden och den lagstiftning dessa lett till

Djurskyddsutredningen, som tillkallades år 1953 och numera slutfört sitt uppdrag, avlämnade fyra betänkanden. På grundval av det första betänkandet *Tillsynen å djurskyddslagens efterlevnad* (SOU 1956: 49) framlades vid 1958 års riksdag proposition (1958: 35), som bifölls av riksdagen och framför allt föranledde ändringarna av djurskyddslagens bestämmelser om tillsyn. Betänkandet *Offentlig förevisning av djur* (SOU 1957: 38) gällde sådana frågor som inte behövde underställas riksdagens prövning och föranledde kungörelsen den 6 november 1959 om offentlig förevisning av djur. De därefter avlämnade betänkandena *Djurplågeri, vetenskapliga djurförsök samt djurskyddsordning* (SOU 1961: 45) och *Slakt och kastrering av ren jämte andra djurskyddsfrågor* (SOU 1963: 75) togs — sedan remissyttranden avgetts över dem — upp till behandling i proposition nr 138 vid 1965 års riksdag. Riksdagen antog (3LU 31, rskr. 408) i propositionen föreslagna lagändringar, innebärande skärpning av gärningsbeskrivningen i 16 kap. 13 § brottsbalken om djurplågeri, förbud mot hållning och klubbning vid betesgång, krav på tillstånd för att driva kennelrörelse och hundpensionat, tvingande föreskrifter beträffande löplina m. m. för bandhund och bedövningstvång vid renslakt. Tillståndstvånget för kennelrörelse och hundpensionat liksom bedövningstvånget vid renslakt infördes fr. o. m. den 1 januari 1967 medan övriga lagändringar trädde i kraft den 1 juli 1966. Innehållet i betänkandena gav även anledning till de ändringar i förevisningskungörelsen och i kungörelsen med vissa bestämmelser om användning av djur för vetenskapligt ändamål, vilka trädde i kraft den 1 januari 1967.

Behandlingen av vissa djurskyddsfrågor vid 1965, 1967 och 1968 års riksdagar m. m.

Tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad

I motionerna I: 19 och II: 23 framhålls särskilt att inrättande av någon form av överorgan för allt djurskydd bör övervägas och i motionen II: 266 föreslås att tillsynen över efterlevnaden av djurskyddslagen skall åvila polisen.

Till en början må erinras om att det i betänkandet SOU 1961: 45 rörande bl. a. de vetenskapliga djurförsöken framlades förslag om inrättande av en för hela riket gemensam nämnd för kontrollen av sådana försök. Nämnden skulle organisatoriskt vara knuten till veterinärstyrelsen och ha befogenhet att utföra förhandsanmälda besiktningar på institutioner, där djur används för vetenskapliga och liknande ändamål. — I den under föregående rubrik berörda propositionen nr 138 till 1965 års riksdag tog *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, avstånd från förslaget. Departementschefen åberopade bl. a. att det knappast kunde antas att en enda nämnd skulle kunna utföra någon verkligt effektiv kontroll över den konkreta försöksverksamheten och inte heller att någon tillfredsställande insyn skulle kunna förmedlas genom nämnden. I stället borde man söka åstadkomma den eftersträfvade effektiviseringen inom den nuvarande organisationens ram. Häri instämde riksdagen (3LU 1965: 31 s. 43).

Frågan om tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad, som tagits upp i betänkandet SOU 1963: 75, behandlades också i nämnda proposition. Efter att ha refererat de från och med den 1 januari 1959 gällande bestämmelserna i 14 § 1 mom. djurskyddslagen om tillsynen över djurens vård och behandling erinrade departementschefen om att utredningsmannen i nämnda betänkande ansett sig kunna konstatera att det — trots de ändrade bestämmelserna — alltjämt brast i fråga om djurskyddskontrollen på det lokala planet, och att de möjligheter som lagstiftningen lägger i kontrollmyndigheternas hand inte utnyttjades. Utredningsmannen hade framhållit att det uppenbarligen är av vikt, att sådana tillsyningsmän tillsätts som är i den ställning att de står helt obundna i förhållande till de personer, vilkas djur och för djuren gjorda anordningar skall vara föremål för deras tillsyn. Enligt utredningsmannen kunde detta krav, i varje fall i mindre förhållanden, vålla svårigheter vid tjänstens tillsättande. Efter att ha övervägt vissa andra förslag till ändrade bestämmelser hade utredningsmannen stannat för att förorda en regel enligt vilken *polisman i orten* utan särskilt förordnande skulle vara behörig att göra sådan besiktning som avses i 15 § djurskyddslagen, dvs. besiktning av djur samt stallar, födoämnen, redskap m. m. Polismannen skulle med andra ord få samma behörighet i detta avseende som hälsovårdsnämndernas tillsyningsmän. I anledning av det sålunda framförda förslaget anförde departementschefen följande.

Utredningsmannens förslag har vunnit ganska stor anslutning under remissbehandlingen. Det förefaller emellertid som om man därvid i stor utsträckning har gått förbi frågan om polisen kan engageras för en mera systematisk besiktningens verksamhet och räknat med ganska omfattande arbetsinsatser från polisens sida. Det är då att märka, att utredningsmannen inte avsett att polisman skulle mera allmänt ha att till sina övriga tjänsteåligganden lägga besiktningar enligt djurskyddslagen. Han har i betänkandet inte gått in närmare på vilka skäl som kan anföras för denna ståndpunkt. Läget har emellertid numera klarnat i samband med polisväsendets förstat-

ligande. En ledande synpunkt vid denna reform har nämligen varit att söka renodla polisens huvuduppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och att i detta syfte undvika att belasta polisen med uppgifter som inte har direkt anknytning till den primära verksamheten eller kräver användning av polisiära maktmedel. Jag får hänvisa till närmare uttalanden härom i propositionen 1964: 101 (s. 77—78), vilken i denna del inte föranledde någon erinran från riksdagens sida. Med hänsyn till den målsättning som varit bestämmande i det nu berörda sammanhanget synes det uteslutet att infoga tillsyn enligt djurskyddslagen som ett led i den reguljära polisverksamheten.

Då man således inte kan räkna med att skapa en mot den föreslagna behörigheten svarande skyldighet för polisman att utföra besiktningarna, finner jag det tvivelaktigt om något står att vinna på ett genomförande av utredningsmannens förslag. Det måste nämligen ifrågasättas om den fördel, som det någon gång kan innebära att besiktning görs av polisman i stället för tillsyningsman eller annan som nu har behörighet därtill, förmår uppväga olägenheten av att tillsynen splittras på flera händer med den risk för försvagning av det personliga engagemanget som detta oundvikligen medför. Jag kan på grund härav inte förorda att polisman tilläggs den föreslagna behörigheten. I detta sammanhang vill jag erinra om den befogenhet som allmänt tillkommer polisman att ingripa för att hindra brott.

Departementschefen framhöll härefter (s. 108) att utredningsmannen ansett att djurskyddslagens nuvarande föreskrifter beträffande kontrollen över lagens efterlevnad hade ett innehåll som väl täckte vad lagstiftaren åsyftat. Departementschefen förklarade sig dela denna uppfattning samt erinrade om att han även i ett tidigare avsnitt i propositionen uttalat sig för att den effektivisering av tillsynen som krävs i fråga om de vetenskapliga djurförsöken bör äga rum inom ramen för nuvarande ordning. Departementschefen uttalade vidare följande.

Intrycket att det alltjämt i många fall brister i de lokala myndigheternas handhavande av tillsynen enligt djurskyddslagen har i stort sett bestyrkts genom uttalanden under remissbehandlingen. När man bedömer detta läge får man komma ihåg att de nu gällande tillsynsbestämmelserna, som bl. a. har medfört att utseende av tillsyningsmän blivit obligatoriskt, har varit i kraft så pass kort tid som från och med 1959. Även om det på sina håll synes förekomma en verklig eftersläpning bör man kunna utgå från att den fortsatta utvecklingen skall innebära att intentionerna bakom bestämmelserna blir mera fullständigt förverkligade. I detta avseende har man också anledning att fästa stora förhoppningar vid kommunsammanslagningarna, som skapar förutsättningar för vidgad användning av heltidsanställda tillsyningsmän. Härigenom bör det bli möjligt att efter hand bygga upp en kår av kunniga och i förhållande till lokala intressebeträffningar relativt fria befattningshavare som förmår att hävda djurskyddsintresset med erforderlig kraft. Det är emellertid inte tillräckligt att avvakta de förbättringar som kan väntas komma på detta sätt utan åtgärder bör vidtas för att påskynda den önskvärda utvecklingen.

Det viktigaste blir då att genom upplysning söka väcka och stärka det personliga intresset och känslan av ansvar för tillsynsuppgifterna hos dem

som i olika egenskaper ombesörjer tillsynen på det lokala planet, d. v. s. i första hand hälsovårdsnämndernas ledamöter och tillsyningsmän. I detta syfte bör enligt min mening anordnas en informationskampanj i central regi, lämpligen genom veterinärstyrelsens försorg. Härjämte synes det motiverat att främst med tanke på tillsyningsmännen anordna en utbildningsverksamhet som mera inriktas på instruktion beträffande praktiska tillsynsfrågor. Den informations- och instruktionsverksamhet som jag sålunda vill förordna torde i lämpliga former böra utsträckas till att avse även tjänsteveterinärerna. Härigenom ges bl. a. tillfälle till mera ingående behandling av de särskilda problem som gäller tillsynen över användning av djur för vetenskapliga och liknande ändamål. Det förtjänar att understrykas att den särskilda aktivisering som krävs i fråga om detta avsnitt av tillsynsuppgifterna inte kan komma till stånd utan betydande insatser från tjänsteveterinärernas sida.

I övrigt finns knappast anledning att nu ingå på detaljerna i de åtgärder som enligt det anförda bör vidtas för att förbättra djurskyddstillsynen. Det synes lämpligt att veterinärstyrelsen får i uppdrag att närmare planlägga åtgärderna samt att inkomma till Kungl. Maj:t med förslag härom jämte erforderliga kostnadsberäkningar.

Under remissbehandlingen av utredningsmannens förslag har man framfört vissa förslag om att en intensivare tillsynsverksamhet skulle framtvingas genom föreskrifter om regelbundet återkommande, rutinmässiga inspektioner av djurhållningen. Jag anser att frågan härom bör få vila till dess att man provat möjligheterna att gå fram efter den mjukare linje som jag här har förordnat.

I *motion* (II: 907) i anledning av propositionen hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära förslag om en ny tillsynsorganisation under länsveterinärerna enligt i motionen angivna riktlinjer. Mot bakgrunden av rådande missförhållanden i samband med hållande av bandhund föreslogs vidare i en annan *motion* (II: 910) att riksdagen måtte begära, att Kungl. Maj:t snarast möjligt ville föranstalta om en utredning av de praktiska resultaten av åtgärderna för att förbättra tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad och om så anses behövt förelägga riksdagen de förslag till författningsändringar, som må föranledas därav.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande anförde *tredje lagutskottet* i fråga om tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad följande (utl. 1965: 31 s. 47 f.):

Utskottet delar den i motionen II: 907 uttalade uppfattningen, att det alltjämt i många fall brister i de lokala myndigheternas handhavande av tillsynen enligt djurskyddslagen och att åtgärder är nödvändiga för att förbättra det nuvarande tillståndet, som i åtskilliga fall synes innebära att 1959 års lagstiftning om tillsynen i mycket blivit verkningslös. När det gäller att komma till rätta med missförhållandena synes emellertid — såsom även departementschefen funnit — i allt fall tills vidare böra väljas en lösning, som faller inom ramen för nuvarande ordning. Utskottet föreslår sålunda att hemställa i den nämnda motionen icke skall föranleda någon riksdagens åtgärd.

Motionerna II: 907 och II: 910 kan sägas ha det gemensamma syftet att effektivisera tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad. Såsom redan nämnts anser även utskottet att en förbättrad tillsyn är nödvändig. Vad beträffar

frågan om möjligheterna att uppnå en sådan inom ramen för nuvarande ordning vill utskottet anföra följande.

De rådande missförhållandena synes till stor del bero på att det i många kommuner saknas underlag för anställning av avlönade tillsyningsmän, som med kraft kan hävda djurskyddets intressen. Som departementschefen anfört kan man räkna med att kommunsammanslagningarna härvidlag skall medföra en ändring till det bättre. Även genom samarbete inom kommunblocken bör möjligheter för en sådan utveckling skapas. Vidare torde de av departementschefen nu föreslagna åtgärderna i form av upplysning m. m. kunna bidra till att förbättra förhållandena på området. Ehuru det inte är uteslutet att åtgärderna kan komma att visa sig otillräckliga för att en helt tillfredsställande ordning skall uppnås, synes man dock ha anledning att någon tid avvakta resultatet av dem, innan något ytterligare åtgöres. Visar det sig att förhållandena förblir otillfredsställande får ytterligare åtgärder övervägas. Det torde vara nödvändigt att effekten av de nu föreslagna åtgärderna följs med uppmärksamhet så att, om så visar sig erforderligt, förslag till författningsändringar eller annat kan framläggas utan dröjsmål.

Vad utskottet sålunda i anledning av förevarande motioner anfört rörande åtgärderna för att förbättra tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad torde böra givas Kungl. Maj:t till känna.

I motioner till 1967 års riksdag hemställdes om utredning och förslag till skärpning av djurskyddslagstiftningen i syfte att på ett tidigt stadium upp-daga grov vanvård och misshandel av djur. I utlåtande över motionerna anförde tredje lagutskottet (utl. 1967: 2) efter en redogörelse för utskottets uttalanden i tillsynsfrågan vid 1965 års riksdag följande.

Vad utskottet då anförde är alltjämt giltigt. På många håll, särskilt i små kommuner med otillräckliga personella resurser, synes det fortfarande brista i tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad. Utskottet anser det angeläget att dessa brister så långt möjligt undanröjs och vill så till vida livligt instämma i motionens syfte. Utskottet har emellertid intrycket att en märkbar ändring till det bättre skett under senare år och man synes på de skäl som ovan nämnts ha anledning räkna med att denna utveckling skall fortgå. Även de under år 1965 antagna lagändringarna, som bl. a. gällde djurplågeriparagrafen och bandhundsfrågan, har härvid sin betydelse. Vad gäller frågan om upplysning och utbildningsverksamhet har utskottet erfarit, att vissa initiativ nyligen tagits av veterinärstyrelsen och vissa länsstyrelser. Till följd av det anförda är utskottet inte berett att tillstyrka motionsförslaget om utredning och skärpning av lagstiftningen. Alla till buds stående möjligheter att inom ramen för nuvarande organisation påskynda den önskvärda utvecklingen bör emellertid tillvaratas.

Riksdagen följde utskottet.

I en motion, II: 191, till 1968 års riksdag med i huvudsak samma innehåll som förevarande motioner I: 19 och II: 23, hemställdes att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära förslag dels till inrättandet av ett överorgan för bekämpandet av djurplågeri, dels till instruktion för detta organ. I sitt av riksdagen godkända utlåtande över motionen anförde tredje lagutskottet (utl. 1968: 21) efter en redogörelse för frågans behandling vid tidigare riksdagar bland annat följande.

Som framgår av redogörelsen — — — har frågan om tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad behandlats vid såväl 1965 som 1967 års riksdagar. Utskottet har därvid uttalat att det i många fall brister i de lokala myndigheternas handhavande av tillsynen och att åtgärder är nödvändiga för att förbättra det nuvarande tillståndet. Beträffande frågan hur man skall kunna komma till rätta med missförhållandena framhöll utskottet år 1965 i anledning av en motion med förslag till ny tillsynsorganisation att en lösning inom den nuvarande organisationens ram borde väljas. Dessa uttalanden som godkändes av riksdagen synes alltjämt äga giltighet. Skäl att vid sidan av det organ som nu utövar den högsta tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad — veterinärstyrelsen — inrätta ett särskilt överorgan för bekämpandet av djurplågeri föreligger således enligt utskottets mening ej, så mycket mindre som förefintliga brister synes gälla kontrollen på det lokala planet. Det bör understrykas att detta ståndpunktstagande givetvis inte innebär att utskottet ej anser det angeläget att nuvarande brister undanröjs. Som utskottet uttalade och närmare utvecklade föregående år bör härvidlag — inom ramen för den nuvarande organisationen — alla till buds stående möjligheter tillvaratas.

I detta sammanhang må nämnas att Föreningen Hundfrämjandet i Stockholm i skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 augusti 1967 föreslagit tillsättandet av en försöksdjursombudsman (FO) för kontroll av de vetenskapliga djurförsöken och försöksjurens behandling. I beslut den 3 maj 1968 lämnades framställningen utan bifall. I beslutet omnämndes att tredje lagutskottet i sitt utlåtande 1968: 21 uttalat att enligt utskottets mening skäl icke förelåg att vid sidan av det organ som nu utövar den högsta tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad — veterinärstyrelsen — inrätta ett särskilt överorgan för bekämpandet av djurplågeri.

Förbud att handha djur

Vid 1968 års riksdag väcktes motioner om att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle begära förslag om att personer som inte på annat sätt kan avhållas från djurplågeri skall för längre eller kortare tid berövas rätten att handha djur.

I tredje lagutskottets utlåtande över motionerna (utl. 1968: 20), vars innehåll av riksdagen bragtes till Kungl. Maj:ts kännedom, anförde utskottet, efter en utförlig redogörelse över frågans tidigare behandling hos Kungl. Maj:t och i riksdagen, bl. a. att utvecklingen visat att gällande lagstiftning inte gav myndigheterna tillräckliga möjligheter att ingripa mot upprepade och grova former av djurplågeri. Mot bakgrunden härav borde enligt utskottets mening de skäl som tidigare anförts mot införandet av en förbuds-påföljd få vika för samhällets skyldighet att förhindra ett upprepande av sådana svårartade djurplågerifall som visat sig kunna förekomma. Den möjlighet till ingripande som ett förbudsstadgande innebär borde således enligt utskottets mening nu tillvaratas.

Under samma riksdags höstsession förelades riksdagen ett av Kungl. Maj:t i *proposition nr 170* framlagt lagförslag innebärande bl. a. att det i djurskyddslagen infördes bestämmelser som ger länsstyrelse möjlighet att i vissa fall förbjuda den som vanvårdar djur att för viss tid eller tills vidare handha djur ävensom att, om den försumlige är ägare av djuret, ålägga honom att avhända sig djuret och förbjuda honom att skaffa nytt djur. Riksdagen antog lagförslaget. De nya bestämmelserna, som trätt i kraft den 1 januari 1969, har redovisats under rubriken »Gällande bestämmelser m. m.».

Användning av spö vid hästtävling

1968 års riksdag hade också att ta ställning till en motion vari föreslogs att i lagen om djurskydd av den 19 maj 1944 skulle införas förbud mot att under träning eller tävling inom hästsporten använda spö eller annat drivningsmedel eller att på annat sätt med våld driva fram en häst. Beträffande tidigare riksdagsbehandling av djurskyddsförhållandena inom hästsporten hänvisas till den redogörelse härför, som *tredje lagutskottet* lämnade i sitt utlåtande (utl. 1968: 22) över motionen. I sitt av riksdagen godkända yttrande anförde utskottet efter att ha refererat gällande bestämmelser på området:

I överensstämmelse med de nya bestämmelserna har veterinärstyrelsen förordnat banveterinärer och ställföreträdare för dem vid landets tävlingsbanor för trav- och galoppsport. Banveterinärer för andra hästsporttävlingar förordnas i varje särskilt fall innan tävling äger rum. I sammanhanget bör också erinras om att de reglementen som de olika hästsportförbunden utfärdat innehåller bestämmelser om spös utseende och användning samt att överträdelse kan beivras enligt särskilda straffbestämmelser.

Som utskottet uttalade i samband med tillkomsten av nyssnämnda ändringar i förevisningskungörelsen synes föreskriften om att en av tävlingsledningen helt oberoende veterinär med vittgående befogenheter ovillkorligen skall närvara vid varje tävling kunna garantera en sakkunnig och effektiv övervakning av djurens behandling under själva tävlingen. Med hänsyn till den korta tid som förflutit sedan de nya bestämmelserna infördes är det enligt utskottets mening för tidigt att avgöra om ytterligare åtgärder erfordras för att förhindra djurplågeri inom hästsporten. Om så skulle visa sig vara fallet hör emellertid de av motionärerna anvisade åtgärderna otvivelaktigt till dem som måste övervägas. Spörsmålet bör således enligt utskottets mening följas med största uppmärksamhet och utskottet noterar med tillfredsställelse att veterinärstyrelsen har för avsikt att senare i vår samla banveterinärerna för överläggningar rörande de erfarenheter som vunnits under den tid den nya ordningen gällt. Vad därvid framkommer bör, liksom de försökslopp utan spö eller andra drivningsmedel som styrelsen enligt uppgift överväger att ta initiativ till, kunna ge god vägledning för bedömningen av hithörande frågor. I nuvarande läge är emellertid någon åtgärd från riksdagens sida icke påkallad.

Utskottet

I motionerna I: 19 av herrar Sörenson och Erik Peterson samt II: 23 av herrar Sjöholm och Werner framhålles att det — trots att vårt land ligger på en hög nivå i fråga om inställningen till djuren — alltjämt finns svåra brister i ansvaret för djuren och omsorgen om dem i en mängd skilda hänseenden. Motionärerna hemställer därför att riksdagen hos Kungl. Maj:t skall begära utredning för tillskapandet av ett bättre djurskydd. De anser att utredningen bör omfatta hela det vidsträckta område som vårt förhållande till djuren omspänner. Motionärerna ifrågasätter bl. a. nöjesjaktens berättigande. Särskilt bör enligt motionärerna utredningen överväga frågan om inrättandet av någon form av överorgan för allt djurskydd omfattande både tama och vilda djur.

I motionen II: 266 av herr Werner m. fl. framhålls att de tillsyningsmän, som efter förordnande av hälsovårdsnämnden har att utöva tillsyn över djurskyddslagens efterlevnad, har en svår och grannliga uppgift. Även om tillsyningsmannen kommer på hälsovårdsnämndens uppdrag saknar han enligt motionärerna den psykologiska prestige som en tjänsteställning eller ett ämbete förlänar. Motionärerna anser att polisen i kraft av sitt ämbete åtnjuter den respekt som tillsynsuppgiften fordrar och de hemställer därför att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan ändring av djurskyddslagen att uppgiften kommer att åvila polisen.

Djurplågeriparagrafen i brottsbalken, 16 kap. 13 §, avser både de tama och de vilda djuren. Genom lagändring har gärningsbeskrivningen i stadgandet, som är grundläggande för den rättsliga regleringen av djurskyddet, skärpts med verkan från och med den 1 juli 1966. Enligt paragrafen skall dömas för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år om någon genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt otillbörligen utsätter djur för lidande.

Djurskyddslagen innehåller ingående bestämmelser om vård och behandling av husdjur och andra djur som hålls i fångenskap. Lagen kompletteras av särskilda föreskrifter som utfärdats i administrativ ordning på grund av bemyndiganden i denna. Såsom framgår av den föregående redogörelsen har djurskyddslagen samt de med stöd av denna utfärdade kungörelserna om offentlig förevisning av djur och om användning av djur för vetenskapligt ändamål ändrats genom lagstiftning som trätt i kraft under åren 1966, 1967 och 1969. Till grund för dessa ändringar liksom för ändringen i djurplågeriparagrafen i brottsbalken har bl. a. legat betänkanden vilka avgivits av djurskyddsutredningen, som enligt sina direktiv haft att bedöma i vad mån ändringar eller kompletteringar kunde anses påkallade i djurskyddslagen, den allmänna strafflagstiftningen och andra författningar som rör djurskyddet. Ändringarna, som närmare redovisas under rubriken »Gällande bestämmelser m. m.», innebär bl. a. tvingande föreskrifter om löplina för bandhund och

om tjuvring av djur vid betesgång, krav på tillstånd för att driva kennelrörelse och hundpensionat, föreskrifter i syfte att öka skyddet mot djurplågeri vid offentliga tävlingar med djur, såsom obligatorisk närvaro av veterinär vid varje tävling, samt i fråga om de vetenskapliga djurförsöken bestämmelser om ökad användning av smärtstillande och lugnande medel, i fall där bedövning inte kan ske, och om förande av journal över olika försök. Framhållas må också den bestämmelse som införts i djurskyddslagen från och med den 1 januari i år och som gör det möjligt att förbjuda den som visar försumlighet i fråga om djurs vård och behandling att handha djur eller visst slag av djur.

I jaktstadgan finns bestämmelser om skydd för de vilda djuren. På grundval av jaktutredningens slutbetänkande har i stadgan med verkan från och med den 1 januari 1968 dels införts nya bestämmelser, dels genomförts ändringar i tidigare bestämmelser, allt i sådan omfattning att man med fog kan tala om en ny jaktstadga. Vid utformandet av bestämmelserna har viss hänsyn tagits till den opinion i viltvårdande och djurvänlig riktning som kunnat avläsas i remissyttrandena över jaktutredningens betänkande. Numera gäller den fridlysningsordningen att alla vilda däggdjur och fåglar i princip är fridlysta och jakt tillåten endast under bestämda jakttider. Jakt får enligt den grundläggande bestämmelsen inte bedrivas så att villebrådet onödigtvis tillfogas lidande. För att förebygga onödigt lidande finns i stadgan ingående bestämmelser om tillåtna jaktvapen och jaktmetoder. I princip får jakt numera endast bedrivas med skjutvapen. Vidare gäller skärpta regler om nattjakt, om användning av hund vid jakt och om jakt från motorfordon.

Under senare år har som framgår av det anförda djurskyddsutredningen och jaktutredningen bedrivit utredningsarbete i syfte att få fram regler och föreskrifter som kan göra det möjligt att åstadkomma ett tillfredsställande skydd av såväl vilda djur som djur som hålls i fångenskap. Bl. a. de resultat som utredningarna kommit till har föranlett omfattande lagstiftning. Ifrågasvarande ändringar i lagar och författningar har trätt i kraft under de senaste åren. Tillräckliga erfarenheter av deras verkan har därför ännu inte vunnits. Innan så skett bör inte tillsättas någon ny utredning beträffande hithörande frågor. Dessa är emellertid av största vikt och måste därför ständigt följas med uppmärksamhet.

På grund av det anförda bör det i motionerna I: 19 och II: 23 framställda yrkandet om utredning inte bifallas.

Enligt djurskyddslagens bestämmelser är huvudprincipen att det är hälsovårdsnämnden i orten som har att utöva tillsyn av lagens efterlevnad. Nämnden är skyldig att utse en eller vid behov flera tillsyningsmän. Länsveterinären samt distrikts- eller stadsveterinär medverkar vid tillsynen och länsstyrelsen skall med biträde av länsveterinären vaka över att hälsovårdsnämnder och tillsyningsmän samt distrikts- och stadsveterinärer fullgör sina åligganden. Veterinärstyrelsen har högsta tillsynen och meddelar råd

och anvisningar till ledning för övriga tillsynsorgan. Djurskyddslagens bestämmelser om tillsyn över djurens vård och behandling avser även specialförfattningar som utfärdats med stöd av lagen. I fråga om de vilda djuren gäller att naturvårdsverket är central förvaltningsmyndighet för ärenden om jakt och viltvård. Enligt instruktionen åligger det verket särskilt att bl. a. främja viltvården och biträda länsstyrelserna i ärenden om jakt och viltvård. Verket utarbetar årligen förslag till kungörelse om allmänna jakttider.

Frågan om tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad har övervägts vid flera tillfällen under senare år. Senast vid föregående års riksdag prövades och avslogs en motion med begäran om inrättandet av ett överorgan för bekämpandet av djurplågeri. I sitt av riksdagen godkända utlåtande intog utskottet, liksom vid tidigare riksdagsbehandling, den ståndpunkten att en lösning inom ramen för den nuvarande tillsynsorganisationen borde väljas för att komma till rätta med missförhållanden i fråga om djurens vård och behandling. Utskottet ansåg därför skäl inte föreligga att inrätta ett särskilt överorgan för bekämpandet av djurplågeri vid sidan av det organ som nu utövar den högsta tillsynen av djurskyddslagens efterlevnad — veterinärstyrelsen. — så mycket mindre som förefintliga brister i tillsynen syntes gälla kontrollen på det lokala planet. Såvitt utskottet erfarit förekommer genom veterinärstyrelsens försorg en omfattande utbildnings- och informationsverksamhet för att undanröja kvarvarande brister i fråga om hälsovårdsnämndernas och deras tillsyningsmäns kontroll av djurens vård och behandling. Utskottet har sig bekant att kontrollen, bl. a. av de moderna anläggningarna för svinuppfödning, effektiviserats. Framhållas må också den tillsyn som de av veterinärstyrelsen utsedda banveterinärerna numera utövar över djurens behandling vid hästtävlingarna. Föregående år anordnade veterinärstyrelsen överläggningar med banveterinärerna, varvid vissa riktlinjer utformades mot bakgrund av de erfarenheter som vunnits under den tid den nya ordningen gällt. Under instundande vår kommer nya överläggningar att hållas. Med hänsyn till det anförda förekommer enligt utskottets mening inte anledning att ändra det ställningstagande utskottet tidigare gjort till frågan om inrättandet av ett särskilt överorgan för kontrollen av djurskyddslagens efterlevnad. Ej heller i fråga om skyddet av de vilda djuren har förekommit något som föranleder inrättandet av ett särskilt överorgan vid sidan av naturvårdsverket. Yrkandet i motionerna I: 19 och II: 23 om en »ombudsman» för både de vilda och de tama djuren bör därför inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Som ovan anförts har en förbättring inträtt i fråga om kontrollen på det lokala planet av djurskyddslagens efterlevnad. Ytterligare förbättringar är enligt utskottets mening att förvänta allteftersom den intensifierade utbildnings- och informationsverksamheten fortskrider. Det finns därför inte anledning att på polisen överflytta den tillsyn som enligt djurskyddslagen åvilar de av hälsovårdsnämnderna utsedda tillsyningsmännen. Härtill kom-

mer att det möter principiella betänkligheter mot att anförtro polisen uppgifter av förevarande slag. Såsom framgår av den föregående redogörelsen hade djurskyddsutredningen i sitt år 1963 avgivna betänkande ifrågasatt att polisman i orten skulle få samma behörighet som hälsovårdsnämndernas tillsyningsmän i fråga om besiktning av djur, stallar m. m. I propositionen nr 138 till 1965 års riksdag tog departementschefen upp frågan till behandling. Han erinrade därvid om att en ledande synpunkt i samband med polisväsendets förstatligande varit att söka renodla polisens huvuduppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och att i detta syfte undvika att belasta polisen med uppgifter som inte har direkt anknytning till den primära verksamheten eller kräver användning av polisiära maktmedel. Med hänsyn till denna målsättning syntes det honom uteslutet att infoga tillsyn enligt djurskyddslagen som ett led i den reguljära polisverksamheten. I detta sammanhang vill utskottet i likhet med departementschefen erinra om den befogenhet som allmänt tillkommer polisman att ingripa för att hindra brott. På grund av det anförda bör motionen II: 266 inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

att motionerna I: 19 och II: 23 samt motionen II: 266 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 mars 1969

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Göran Karlsson (s), Svante Kristiansson (s), Åkesson (fp), Ebbe Ohlsson (m), Erik Jansson (s), Ernulf (fp), och fru Landberg (s);

från a n d r a kammaren: herrar Grebäck (cp), Svenning (s), Sundelin (s), Tobé (fp), fröken Anderson (s), herr Franzén i Träkumla (cp), fru Ekroth (s) och herr Wachtmeister (m).